

Information kring Rättsläget för användande av tvångsmedel

Innehavaren av detta dokument ger inte samtycke till någon av nedanstående tvångsmedel riktade mot dennes person utan att skälig misstanke om specifik, konkret brottslighet på personnivå föreligger för: Id-kontroll, kroppsvisitation/kroppsbesiktning samt fordonsgenomsökning.

Utefter JK-beslut 5054-17-4.3 och 6875-18-4.3 faller kroppsvisitation under Europakonventionen, artikel 8, om Rätten Till Privatliv. Beslutet fastställer vidare att kroppsvisitation ej får ske utefter klädsel och förenings-tillhörighet då det strider mot Europadomstolens dom Gillan och Quinton mot Storbritannien, no. 4158/05.

Europadomstolens dom innebär även följande avseende id-kontroller och kroppsvisitationer, utefter Henrik Bergquist, expert på mänskliga rättigheter: Polisen har helt enkelt inte rätt att stanna och uppehålla personer och begära idhandlingar utan att det finns en grundad misstanke om brott. Polisens verksamhet måste vara riktad mot en specifik person – och inte generellt mot flera, baserat på exempelvis utseende. Att kontrollera människor utan misstanke om brott strider mot Europakonventionen. Bland annat härav kommer förbudet mot rutinkontroller av id-handlingar på allmän plats. Bergqvist fastslår att bara om polisen vet att en person misstänkt för ett specifikt brott kommer att vara på en viss plats kan de stanna honom och kolla id!

Europakonventionen är en i förhållande till Polislagen överordnad lag vilket innebär att den gäller över och slår ut Polislagens bestämmelser.

ID-kontroll får med lagstöd ske under följande fyra förutsättningar: 1. När någon är efterspanad eller efterlyst 2. Vid inre utlänningskontroll 3. När person är gripen eller på sannolika skäl misstänkt för brott 4. När person framför fordon vid allmän trafikkontroll. Alla andra fall av id-kontroll utgör tvångsmedel och fodrar samtycke då de annars strider mot Europakonventionens artikel 8 utefter Europadomstolens dom Gillan och Quinton mot Storbritannien!

Krav på skälig misstanke för verkställande av alla tvångsmedel vid kontroller!

I handboken för poliser, åklagare och domare, *Skälig Misstanke* redogör Doktorn i processrätt, Simon Andersson, för vilka förutsättningar som måste föreligga samt vilka förutsättningar som inte får ligga till grund för tvångsmedelsanvändande.

1. Kravet för att skälig misstanke ska kunna föreligga för användande av tvångsmedel, som såväl id-kontroll som kroppsvisitation och husrannsakan utgör, är att det råder en *Sanningsövertikt* vilket innebär att det ska vara troligare att en person är skyldig till ett specifikt, konkret brott än oskyldig.
2. Skälig Misstanke får inte grundas på grupptillhörighet. Det är inte brottsligt att vara med i en mc-klubb så en sådan misstanke skulle inte ens klassas som misstanke om brottslig verksamhet. Endast om misstanke föreligger om att några personer ur en kriminell gruppering på en känd tid och en känd plats kommer att beskjuta medlemmar av en annan kriminell gruppering, måste brottet anses vara konkretiserat tillräckligt även om det är oklart vilka som ska beskjutas.
3. Skälig misstanke om konkret brottslighet måste vara individualiserad och får inte bygga på grupptillhörighet
4. Skälig misstanke får inte bygga på umgänge, tidigare erfarenhetssatser, tidigare brottslighet eller domar. Det krävs konkreta misstankar om specifik, individbaserad brottslighet för varje person, vid varje tillfälle för verkställande av tvångsmedel.
5. Att person är känd i ex.vis. mc-sammanhang eller umgås eller förekommer i mc-sammanhang kan aldrig grunda skälig misstanke.

Vi avslutar med att citera vad dr Andersson specifikt fastslår gällande mc-klubbar: *Givetvis räcker det inte heller med att misstänka att någon är med i en viss gruppering som antas syssla med viss brottslighet, till exempel en mc-klubb. Det är inte brottsligt att vara med i en mc-klubb så en sådan misstanke skulle inte ens klassas som misstanke om brottslig verksamhet.*